

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้พยายามอย่างยิ่งที่จะแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีการกินที่อยู่ดี มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นขบวนการพัฒนาประเทศจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำมาโดยตลอด โดยการระดมทรัพยากรและสรรพกำลังต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนา ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2524 รัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้วถึงสี่ฉบับ ปรากฏว่าในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาดังกล่าวได้พบปัญหาต่าง ๆ อย่างมาก ปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งคือ ปัญหาความยากจน ซึ่งปัญหาความยากจนนี้ยังคงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขให้หมดสิ้นไปได้ จนกระทั่งถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 ดังที่คณะกรรมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้กล่าวไว้ว่าปัจจุบันยังมีประชากรกว่า $\frac{1}{4}$ ของประเทศ หรือประมาณ 11 ล้านคนยังอยู่ในข่าย "ยากจน" ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวนา ชาวไร่ ในเขตชนบทของประเทศ¹ ปัญหาความยากจนดังกล่าวนี้เกิดจากสาเหตุหลายประการ สาเหตุหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความยากจนก็คือ การบริหารงานด้านความมั่นคงของชาติ จากสถานการณ์ที่ผ่านจะพบว่าภาวะการคุกคามจากผู้ก่อการร้าย และการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายมีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในเขตพื้นที่ของกองทัพต่าง ๆ อย่างมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องประสานการพัฒนาเพื่อความมั่นคงให้สอดคล้องกับแผนยุทธการของกองทัพอย่างใกล้ชิด²

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ "สรุปเค้าโครงการวางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2526 - 2529)" พิมพ์ที่ ๓, หน้า 7.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

เมื่อปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และความยากจนมีความเชื่อมโยงกับปัญหาความมั่นคงของชาติ จึงเป็นภารกิจของทหารที่จะต้องช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไป ทั้งนี้เพราะในเขตพื้นที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนของรัฐไม่สามารถจะเข้าไปปฏิบัติงานได้ ดังนั้น ทหารจึงต้องรับภารกิจการพัฒนาชุมชนในพื้นที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายควบคู่ไปกับยุทธวิธีการรบด้วย ซึ่งภารกิจในการพัฒนาประเทศนี้ก็เป็นภารกิจหนึ่งของทหารที่รัฐได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 หมวด 5 มาตรา 70 ดังนี้ "กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจลเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศชาติ"³

เมื่อรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ทหารมีภารกิจในด้านการพัฒนาประเทศ ประกอบกับกองทัพบกได้เล็งเห็นแล้วว่า จากนโยบายการใช้ยุทธวิธีทางการรบเพื่อปราบปรามผู้ก่อการร้ายเพียงประการเดียวนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร กองทัพบกจึงได้หันมาทำการดึงประชาชนมาเป็นฝ่ายรัฐบาลด้วยวิธีการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน โดยได้กำหนดนโยบายการทหารของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2520 ไว้ว่า การเตรียมกำลังทหารนั้นนอกจากจะมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันและต่อสู้ภัยคุกคามทางทหารทั้งภายนอกและภายในประเทศแล้ว การเตรียมกำลังทหารยังมีจุดประสงค์เพื่อ "ร่วมพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ"⁴ อีกด้วย

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 และนโยบายการทหารของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2520 ดังกล่าว กองทัพบกจึงได้กำหนดนโยบายการศึกษาของหน่วยศึกษาสังกัดกองทัพบก โดยออกเป็นคำสั่งกองทัพบกที่ 498/2521 กำหนดนโยบายให้หน่วยการศึกษาสังกัดกองทัพบกทุกหน่วยเน้นการศึกษาที่สนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนสำหรับนโยบายส่วนของโรงเรียนนายร้อย จปร.นั้น ให้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรซึ่งนอกจากจะมุ่ง

³บรรเจิด อินทจันทร์ยง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (กรุงเทพมหานคร : แพรวทิทยา, 2519), หน้า 428.

⁴นโยบายการทหารของกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2520 ลง 6 ก.ย.20.

ให้การศึกษาวิชาทหารแล้ว ยังเน้น "เนื้อหาวิชาที่จะอำนวยความสะดวกของกองทัพบกในการใช้กำลังทหารเพื่อการพัฒนาประเทศ"⁵ นอกจากนั้นนโยบายการศึกษาของกองทัพบกยังได้กำหนดให้โรงเรียนนายร้อย จปร. พัฒนาการศึกษา โดยมีเป้าหมายในการสร้างผู้นำทหารที่มีคุณค่า ซึ่งนอกจากจะมีคุณค่าทางทหารแล้ว ยังต้องมีคุณค่าใน "ฐานผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย"⁶ ด้วย ทั้งนี้เพราะการทำสงครามเพื่อครอบครองมวลชนนั้น ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือ

การนำทางยุทธศาสตร์ (Strategic Leadership) และการนำทางยุทธวิธี (Tactical Leadership) ซึ่งต้องอาศัยความเป็นผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตย... ผู้นำชุมชนทหารไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่อบรมและนำทหารเขาทำการรบเท่านั้น แต่ยังคงเป็นผู้นำที่มีอุดมการณ์อันถูกต้อง และสามารถนำชุมชนของทหารภายใต้บังคับบัญชาให้มีประสิทธิภาพสูงในการช่วยพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองตามนโยบายการเมืองนำการทหาร"⁷

เมื่อกองทัพบกได้กำหนดนโยบายการศึกษาให้โรงเรียนนายร้อย จปร. ผลิตรายทหารที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนและให้ลักษณะในการเป็นผู้นำชุมชนดังกล่าว โรงเรียนนายร้อย จปร. จึงได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรจากหลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2518 ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่เน้นในเรื่องการผลิตผู้นำทางทหารโดยในดานวิชาการยังไม่ได้บรรจุวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมาเป็นหลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายในการผลิตผู้นำทางทหารและทางดานวิชาการยังได้เน้น "เนื้อหาวิชาที่อำนวยความสะดวกช่วยพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศในด้านเศรษฐกิจการเมือง และสังคม"⁸ อีกด้วย เป้าหมายในหลักสูตร พ.ศ.2522 ของโรงเรียนนายร้อย จปร. แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะ

⁵ คำชี้แจงนโยบายการศึกษาของ ทบ. พ.ศ.2522 - 2527 ตามคำสั่งกองทัพบก

ที่ 498/2521 พิมพ์คัด, หน้า 1.

⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 1.

⁷ เรื่องเดียวกัน หน้า 4.

⁸ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย

พระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2522, (กรุงเทพมหานคร : รร.จปร., 2522), หน้า 1.

ปรับปรุงระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกองทัพก เพื่อผลิตนายทหารใหม่
 ความสามารถในการปฏิบัติการกิจใดครบถ้วนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การวิจัยครั้งนี้ จึงมี
 จุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์ระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย จปร. ทั้งระบบว่ามีความ
 สัมพันธ์มากน้อยเพียงใดกับการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนตามนโยบายการศึกษาของกองทัพกในด้าน
 พันธกิจของทหารในการพัฒนาประเทศ โดยจะแยกวิจัยระบบย่อย 3 ระบบ ซึ่งประกอบขึ้นเป็น
 ระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย จปร. คือระบบการให้ความรู้ทางวิชาการ (Academic)
 ระบบการให้ความรู้ทางวิชาทหาร (Military Science) และระบบการฝึกอบรมคุณลักษณะ
 ทหาร (Military Socialization) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แต่ละระบบว่ามีความสัมพันธ์กับ
 การให้ความรู้ความสามารถแก่นักเรียนนายร้อยที่จะสำเร็จเป็นนายทหาร และออกไปปฏิบัติงาน
 ด้านการพัฒนาชุมชนอย่างไร

การวิจัยระบบการให้ความรู้ทางวิชาการจะศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในด้านการให้ความ
 รู้เพื่อที่จะปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ตามนโยบายการศึกษาของกองทัพก ส่วนการวิจัยระบบการให้
 ความรู้ทางวิชาทหารและระบบการฝึกฝนอบรมนั้น ทั้งสองระบบมีความสำคัญต่อการสร้างคุณลักษณะ
 ทหาร ดังนั้น จึงจะศึกษาวิเคราะห์ว่าระบบการสร้างคุณลักษณะทหารนี้ มีความสัมพันธ์กับการ
 สร้างคุณลักษณะของผู้นำชุมชนในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร ทั้งนี้เพราะเมื่อศึกษาเป้าประสงค์
 ของกองทัพก เกี่ยวกับคุณลักษณะนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย จปร. แล้วพบ
 ว่าการสร้างคุณลักษณะทหารในด้านต่าง ๆ ทั้งคุณลักษณะทางด้านสติปัญญา คุณลักษณะทางร่างกาย
 และคุณลักษณะทางจิตใจนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับคุณลักษณะของนักพัฒนา ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญา
 เฉียบแหลม ว่องไว มีความคิดสมเหตุสมผลมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และมีจิตใจที่ซื่อสัตย์ ไม่
 เห็นแก่ตัวมีความเป็นประชาธิปไตย ฯลฯ⁹ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการสร้างนายทหารที่ต้นาจะเป็น
 การสร้างนักพัฒนาที่ดีด้วย

⁹ สวัสดิ์ อุกมโกชน์, "การสร้างและพัฒนาบุคลากรในงานพัฒนาชนบท" ในเอกสาร
 การสัมมนาทางวิชาการเรื่องลักษณะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชนชนบท, หน้า 170-171
 นันทนีย์ ไชยสุตร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : ธรรมศาสตร์, 2524).

การวิจัยครั้งนี้จะแยกเป็นสองส่วน คือ การวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงเอกสารจะศึกษาวิวัฒนาการของระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย จปร. ตั้งแต่การตั้งโรงเรียนใน พ.ศ. 2430 จนถึงระบบการศึกษาตามหลักสูตรเวสต์ปอยต์ (West Point) ในปัจจุบันเพื่อวิเคราะห์ว่าระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยแต่ละสมัยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตนายทหารใหม่หน้าที่และบทบาทอย่างไรต่อสังคม ส่วนการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของนายทหารที่ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนในเขตกองทัพภาคที่ 1 เกี่ยวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย จปร. ว่าได้ผลิตนายทหารที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับงานพัฒนาชุมชนของทหารหรือไม่ การวิจัยเชิงสำรวจนี้ประชากรเป็นนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย จปร. ก่อนการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2522¹⁰ นายทหารเหล่านี้เป็นผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชน จึงสามารถให้แง่คิด เพื่อนำมาปรับปรุงระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย จปร. ให้สอดคล้องกับงานพัฒนาชุมชนของทหารได้ อนึ่งในการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2522 เพื่อสนองนโยบายการศึกษาของกองทัพบกให้สอดคล้องกับพันธกิจของทหาร ในด้านการพัฒนาประเทศนั้น เป็นการปรับปรุงบางด้าน โดยเน้นหนักทางด้านวิชาการ โดยการเพิ่มเนื้อหาในวิชาการแขนงต่างๆ และวิชาการด้านการพัฒนาชุมชนลงไว้ในหลักสูตร และปรับปรุงการจัดกลุ่มวิชาให้สอดคล้องกับการเลือกเหล่าของนักเรียนนายร้อยส่วนการศึกษาทางด้านวิชาทหารและการฝึกอบรมคุณลักษณะทหารไม่มีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2522 ของโรงเรียนนายร้อย จปร. นั้นเป็นการปรับปรุงอย่างเร่งด่วนเพื่อสนองนโยบายกองทัพบก จึงมิได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรแต่อย่างใด ดังนั้น ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย จปร. ให้เหมาะสมกับลักษณะงานพัฒนาชุมชนของทหารอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในด้านการให้ความรู้และความสามารถในการพัฒนาชุมชนแก่นักเรียนนายร้อยในคานต่อไป

¹⁰ นายทหารที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2522 จะสำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นแรกใน พ.ศ. 2527.

- 1.1 การให้การศึกษาทางคานวิชาการ
- 1.2 การให้การศึกษาทางคานวิชาทหาร
- 1.3 การฝึกอบรมคุณลักษณะทหาร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนายทหารที่ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนในเขต
กองทัพภาคที่ 1 เกี่ยวกับระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในแง่ของการผลิต
นายทหารให้เหมาะสมกับการกิจการพัฒนาชุมชนของทหาร

ขอบเขตของการวิจัย — ๑) วิชา ๑ ของ โดมกร (ส่ว ๓ หัวข้อใน ๑ ภาค) — กชนวิศ

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาความคิดเห็นของนายทหารที่ปฏิบัติงานกิจการพลเรือนในเขต
กองทัพภาคที่ 1 เฉพาะนายทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย จปร. เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะงานพัฒนาชุมชนในเขตกองทัพภาคที่ 1 เท่านั้น
3. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะงานพัฒนาชุมชนของทหารบกเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย — ๗๖

ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร

ศึกษาระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยก่อนการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2522
และศึกษาหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2522 ในด้านของการผลิตนายทหารให้มีความรู้ความสามารถใน
งานพัฒนาชุมชน โดยศึกษาจากเอกสารชั้นต้น เอกสารชั้นรอง บันทึกและความทรงจำของนาย
ทหารอาวุโส

2. การวิจัยเชิงสำรวจ

สำรวจความคิดเห็นของนายทหารที่ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนในเขตกองทัพภาคที่ 1 ว่า
ระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยสอดคล้องกับการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนมากน้อยเพียงใด และ
สำรวจข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยให้เหมาะสมกับการปฏิบัติ
งานพัฒนาชุมชน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ไคแก่

ก. นายทหารสัญญาบัตรซึ่งสำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. ที่รับราชการอยู่ กองกิจการพลเรือนกองทัพภาคที่ 1 จำนวน 23 นาย ไม่สุ่มตัวอย่าง

ข. นายทหารสัญญาบัตรซึ่งสำเร็จการศึกษาจาก รร.จปร. ที่สังกัดกองพลทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ กองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์ และกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน จำนวน 165 นาย ไม่สุ่มตัวอย่าง

รวมประชากรทั้งสิ้น 188 นาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบประเมินค่า แยกเป็น 3 ส่วนคือ ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านการฝึกอบรมคุณลักษณะทหาร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน

การสร้างแบบสอบถาม ได้จากการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางคณาจารย์และทหาร ประกอบกับประสบการณ์ของผู้ทำการวิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบในการสอนวิชาการพัฒนาชุมชนแก่นักเรียนนายร้อย ตลอดจนได้แนวคิดจากการดูงานภาคสนามและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายทหารที่รับผิดชอบงานกิจการพลเรือน นอกจากนี้ก็ได้จากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ

ก่อนใช้แบบสอบถาม ได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขทั้งด้านเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ หลังจากนั้น ได้นำไปทดลองใช้กับนายทหารสังกัด กรมนักเรียนนายร้อยจำนวน 25 คน นำไปหาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ของ ลี เจ ครอนบาค (Lee. J. Cronbach's Alpha Coefficient) แล้วปรับปรุง
แก้ไขบทประองให้เหมาะสม หลังจากนั้นจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ข. การสัมภาษณ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจาก
แบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานกิจการพลเรือนในเขตกองทัพภาคที่ 1 ในระดับผู้บริหาร
ใต้แก่ แม่ทัพกองทัพภาคที่ 1 เสนาธิการกองทัพภาคที่ 1 หัวหน้ากองกิจการพลเรือนกองทัพ
ภาคที่ 1 และฝ่ายเสนาธิการที่รับผิดชอบงานกิจการพลเรือนในเขตกองทัพภาคที่ 1 จำนวน
4 คน รวมประชากรที่สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 7 คน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะนำไปประกอบการอภิปราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้ขอความร่วมมือจากกองกิจการ
พลเรือนกองทัพภาคที่ 1

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามตอนที่ 1 ใช้การหาค่าร้อยละ

แบบสอบถามตอนที่ 2 ใช้การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(\bar{x} , SD.)

แบบสอบถามตอนที่ 3 ใช้การหาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง

ศูนย์วิทยพัฒน์วิชาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย — ความหมายของศัพท์ — ทฤษฎี ในที่นี้นั้นก็ —

ระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หมายถึง การให้การ
ศึกษาอบรมแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อให้สำเร็จเป็นนายทหารสังกัดกองทัพบก ระบบการศึกษา
นี้ประกอบด้วย

1. การให้การศึกษาด้านวิชาการ (Academic) อยู่ในความรับผิดชอบของ
ส่วนการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้การศึกษาด้านวิชาการชั้นอุดมศึกษา
2. การให้การศึกษาด้านวิชาการ (Military Science) อยู่ในความรับ
ผิดชอบของส่วนวิชาทหาร มีหน้าที่ให้การศึกษาด้านวิชาทหารแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อให้มีความรู้
พื้นฐานในวิชาทหารทุกเหล่า และสามารถปฏิบัติหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรในระดับผู้บังคับหมวดได้
3. การฝึกอบรมคุณลักษณะทหาร (Military Socialization) อยู่ใน
ความรับผิดชอบของกรมนักเรียนนายร้อย มีหน้าที่ฝึกอบรมนักเรียนนายร้อยให้มีคุณลักษณะทางทหาร
ที่ดี¹²

ระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ
กองทัพบกกว่าด้วยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ระบุว่า หมายถึง การให้การศึกษาด้าน
วิชาการ การให้การศึกษาด้านวิชาทหาร และการฝึกอบรมคุณลักษณะทหาร เท่านั้น มิได้มีความหมาย
เช่นเดียวกับระบบการศึกษาโดยทั่วไปซึ่งครอบคลุมถึง ระบบการบริหารการศึกษา ระบบการเรียน
การสอน ฯลฯ ด้วย

งานพัฒนาชุมชนของทหาร หมายถึง ภารกิจของทหารในด้านการใช้กำลังทหาร ให้
เป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517
หมวด 5 มาตรา 70 ซึ่งกำหนดภารกิจของทหารไว้ดังนี้ "กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการ
สงครามเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อการรักษา
ความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ"¹³ งานพัฒนาชุมชนของทหารเป็นงานพัฒนาในพื้นที่

¹²โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, คู่มือนักเรียนนายร้อย, (กรุงเทพมหานคร:
รร.จปร., 2523) หน้า 20.

¹³บรรเจิด อินทุจันทร์ยง, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (กรุงเทพมหานคร:
เพชรพิทยา, 2519), หน้า 428.

ที่มีปัญหาการแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย การปฏิบัติโดยยึดหลักการพัฒนาชุมชนของสากลเป็นหลัก การพัฒนาคน และการพัฒนาวัตถุ

การพัฒนาคน เช่น โครงการไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ เป็นผู้มีเหตุผล แก้ไขตัดสินใจปัญหาทั้งของตนเอง และสังคมส่วนรวมได้ โครงการ ทสปช. นี้ได้จัดอบรมขึ้นตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่พิจารณาว่ามีความเร่งด่วนในด้านความมั่นคง นอกจากโครงการ ทสปช. แล้ว ยังมีโครงการเพื่อการพัฒนาคนโครงการอื่น ๆ เช่น โครงการอบรมด้านความมั่นคงแก่เยาวชนที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา โครงการเทพอำนวยการ ฯลฯ

การพัฒนาวัตถุ เช่น โครงการก่อสร้างเส้นทางเพื่อความมั่นคง ซึ่งนอกจากจะมีวัตถุประสงค์ในทางยุทธวิธีแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่ทางไกลมีเส้นทางคมนาคมไปมาหาสู่ได้สะดวกขึ้น และสามารถนำผลผลิตออกสู่ตลาด ทั้งได้รับการบริการขั้นพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขดีขึ้น และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถนำบริการทั้งหมดไปสู่ประชาชนได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นโครงการเพื่อจัดสรรที่ทำกิน ที่อยู่อาศัยและพัฒนาอาชีพให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพต่าง ๆ เช่น โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน โครงการศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร เป็นต้น

การพัฒนาชุมชนของทหารนั้นแม้ว่าจะมีลักษณะเป็นการพัฒนาแบบบังคับ โดยที่ทางกองทัพภาคจะเป็นผู้กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านความมั่นคง เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา และเป็นผู้กำหนดแผนงานในการพัฒนาขึ้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็ได้พยายามใช้หลักการพัฒนาแบบสากล โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาตามที่องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายไว้ว่า "เป็นกระบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างประชาชนเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้นเพื่อผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติ

และเพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะช่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติได้อย่าง
เต็มที่¹⁴

* ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ให้สอดคล้องกับงานด้านการพัฒนาชุมชนของทหาร
2. ได้ข้อมูลในเรื่องโครงการพัฒนาชุมชนของทหารในด้านการนำความรู้นอกระบบ
โรงเรียนไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของทหาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁴ อัครพันธ์ จันทรสว่าง, การพัฒนาชุมชนและกลุ่ม, (กรุงเทพมหานคร :
ธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 5.